

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Ekonomická fakulta

Účetní a daňová problematika pohledávek podniků v prostředí ČR

Bakalářská práce

Studijní program: B6208 – Ekonomika a management

Studijní obor: 6208R085 – Podniková ekonomika

Autor práce: **Tereza Novotná**

Vedoucí práce: Ing. Martina Černíková, Ph.D.

Zadání bakalářské práce

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Tereza Novotná**

Osobní číslo: **E15000160**

Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**

Studijní obor: **B6208R085 – Podniková ekonomika**

Zadávající katedra: **katedra financí a účetnictví**

Vedoucí práce: **Ing. Martina Černíková, Ph.D**

Konzultant práce: **Josef Karel**

OSVČ, účetní poradce, vedení účetnictví a daňové evidence

Název práce: **Účetní a daňová problematika pohledávek podniků v prostředí ČR.**

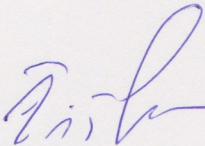
Zásady pro vypracování:

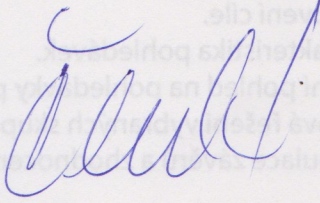
1. Stanovení cíle.
2. Charakteristika pohledávek.
3. Účetní pohled na pohledávky podniků.
4. Daňová řešení vybraných skupin pohledávek.
5. Formulace závěrů a zhodnocení.

Seznam odborné literatury:

- BRYCHTA, Ivan, Miroslav BULLA, Tereza KRUPOVÁ, Ivana KUCHAROVÁ, Ivana PILAŘOVÁ, Yveta PŠENKOVÁ a Jiří STROUHAL, 2017. *Účetnictví podnikatelů 2017: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 1.1.2017*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-518-5.
- DRBOHLAV, Josef a Tomáš POHL, 2011. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7357-599-1.
- PILÁTOVÁ, Jana a Jaroslav RICHTER, 2011. *Pohledávky a jejich řešení v podnikové praxi: praktická řešení a vzory, daňová a účetní problematika, vybraná související ustanovení*. Olomouc: ANAG. ISBN 978-80-7263-678-5.
- SCHÖNFELD, Jaroslav, 2011. *Moderní pohled na oceňování pohledávek: problém aktiv zvláště v insolvenčním řízení*. V Praze: C. H. Beck. ISBN 9788074003028.
- WILLIAMS, Jan R., Susan F. HAKA, Mark S. BETTNER a Joseph V. CARCELLO, 2015. *Financial & Managerial Accounting: The Basic for Business Decisions*. U.S.A.: McGraw-Hill. ISBN 978-981-4646-22-2.
- PROQUEST. 2017. *Databáze článků ProQuest* [online]. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest. [cit. 2017-09-28]. Dostupné z: <http://knihovna.tul.cz/>

Rozsah práce:	30 normostran
Forma zpracování:	tištěná / elektronická
Datum zadání práce:	31. října 2017
Datum odevzdání práce:	31. srpna 2019

prof. Ing. Miroslav Žižka, Ph.D.
děkan Ekonomické fakulty

Ing. Martina Černíková, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 31. října 2017

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Poděkování

Ráda bych touto cestou chtěla poděkovat paní Ing. Martině Černíkové, Ph.D. za její cenné připomínky a věnovaný čas při vedení mé bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala také svému konzultantovi Josefu Karlovi za poskytnuté informace, týkající se vybrané společnosti a majiteli společnosti, který poskytnutí informací umožnil. Mé poděkování patří také celé mojí rodině za její podporu a trpělivost během doby mého studia.

Anotace

Bakalářská práce je zaměřena na účetní a daňovou problematiku pohledávek v prostředí ČR. Cílem práce je zkoumat legislativní aspekty pohledávek, účetní a daňové dopady, ale také analyzovat, jak se řídí pohledávky v podnikové praxi. První část práce má teoretický charakter, definuje základní pojmy týkající se dané problematiky. V této části jsou pohledávky vymezeny z právního pohledu, z pohledu jejich vzniku, splatnosti a jednotlivých druhů pohledávek. Další dvě kapitoly se věnují účetnímu a daňovému hledisku pohledávek v kontextu legislativy ČR. Praktická část zkoumá pohledávky ve vybrané společnosti. V úvodu této části jsou shrnuty základní informace o vybrané společnosti a je analyzováno řízení pohledávek vybraného subjektu. Závěr práce je zaměřen na zhodnocení řízení pohledávek ve vybrané společnosti na základě provedené analýzy za poslední tři roky.

Klíčová slova

Pohledávky, věřitel, dlužník, postoupení pohledávek, faktoring, odpis pohledávek, opravné položky, řízení pohledávek, ocenění a inventarizace pohledávek, daň z příjmů.

Annotation

Accounting and Tax problems of Corporate Receivables in the Czech Republic

The bachelor thesis is focused on accounting and tax issues of receivables in the Czech Republic. The aim of the thesis is to examine the legal aspects of receivables, accounting and tax impacts, but also to analyze how the receivables in corporate practice are managed. The first part of the thesis has a theoretical character where it defines basic concepts related to the given issue. In this part receivables are defined from the legal point of view, in terms of their origin, maturity and individual types of receivables. The next two chapters explain the accounting and tax aspects of receivables in the context of the Czech legislation. The introduction to this section summarizes basic information about the selected company and analyzes the receivables management of the selected entity. The conclusion of the thesis is focused on the assessment of receivables in the selected company based on the analysis of last three years.

Key Words

Receivables, creditor, debtor, transfer of a debt, factoring, write – off, adjustments, receivables management, valuation and inventory of receivables, income tax.

Obsah

Seznam obrázků.....	9
Seznam tabulek.....	10
Seznam zkratek.....	11
Úvod	12
1 Pohledávky v ekonomickém prostředí ČR.....	14
1.1 Zánik pohledávek	16
1.2 Vymáhání pohledávek.....	17
1.3 Faktoring.....	18
2 Účetní pohled na problematiku pohledávek	20
2.1 Ocenění pohledávek	22
2.2 Inventarizace pohledávek	22
3 Daňový pohled na problematiku pohledávek	24
3.1 Postoupení pohledávek z hlediska daně z příjmů.....	25
3.2 Nezaniklé pohledávky z hlediska daně z příjmů	26
4 Pohledávky ve vybrané společnosti XYZ, s. r. o.	28
4.1 Krátkodobé a dlouhodobé pohledávky ve společnosti XYZ, s. r. o.	30
4.2 Pohledávky z obchodních vztahů a jejich splatnost	31
4.3 Hodnocení pohledávek v jednotlivých letech	33
4.4 Účtování pohledávky z obchodního vztahu a bezregresní faktoring	37
4.5 Daňové dopady pohledávek.....	39
4.6 Zhodnocení pohledávek ve společnosti XYZ, s. r. o.	39
Závěr	41
Seznam použité literatury	43

Seznam obrázků

Obrázek 1: Organizační struktura společnosti XYZ, s. r. o.	30
Obrázek 2: Úhrada pohledávek společnosti XYZ, s. r. o.	33

Seznam tabulek

Tabulka 1: Přehled pohledávek v letech 2015 – 2017.....	34
Tabulka 2: Analýza pohledávek v roce 2015	35
Tabulka 3: Analýza pohledávek v roce 2016	35
Tabulka 4: Analýza pohledávek v roce 2017	36
Tabulka 5: Účtování pohledávek z obchodních vztahů v praxi.....	37
Tabulka 6: Účtování bezregresního faktoringu v praxi	38

Seznam zkratk

ČR	Česká republika
ČSOB	Československá obchodní banka
EU	Evropská unie
GPS	Globální polohový systém
PO	Právnícká osoba
s. r. o.	Společnost s ručením omezeným
SZP	Sociální a zdravotní pojištění
ZDP	Zákon o daních z příjmů

Úvod

Pro svoji bakalářskou práci jsem zvolila téma týkající se daňové a účetní problematiky pohledávek v prostředí ČR. Problematika týkající se pohledávek je v dnešní době velice aktuální a potýká se s ní většina podniků. Největší množství pohledávek vzniká v kontextu dodavatelsko-odběratelských vztahů. V současné době není už obvyklé, aby jednotlivé podniky hradily své závazky ihned v hotovosti, proto se musí počítat s možnými riziky, která mohou nastat. Ve většině případů se jedná o situaci, kdy v okamžiku povinnosti uhradit dlužnou sumu, nemá dlužník dostatek peněžních prostředků na úhradu svých závazků, a tak dochází k úhradám pohledávek po jejich splatnosti. V některých případech není dlužník schopen hradit své závazky včas a někdy dokonce vůbec.

Jak již plyne z názvu, hlavním cílem bakalářské práce je zkoumat daňové a účetní hlediska pohledávek podniků v prostředí ČR. Tato práce je rozdělena do čtyř kapitol. V první části bakalářské práce je věnován prostor charakteristice pohledávek v prostředí České republiky, a to především právnímu vymezení pohledávek. Následně jsou pak vymezeny parametry, kterými lze pohledávky charakterizovat. Také je v této části objasněno, jak je možné pohledávky vymáhat a v jakých případech může nastat jejich zánik. Druhá část se zabývá již účetní problematikou, a to především účetním rozdělením pohledávek. Dále je pak vymezeno, kde je možné pohledávky nalézt ve směrné účtové osnově. Kromě toho se práce v dílčích kapitolách zabývá oceněním a inventarizací pohledávek. Ve třetí kapitole je nastíněn daňový pohled, jakým způsobem pohledávky ovlivňují daň z příjmů. Tato kapitola objasňuje problematiku opravných položek, odpisů a postoupení pohledávek a nezaniklé pohledávky z hlediska daně z příjmů.

V poslední kapitole je provedena analýza pohledávek ve vybrané firmě XYZ, s. r. o. V této části práce je zkoumáno, jakým způsobem se řeší tato problematika konkrétně v podnikové praxi. Následně tato část práce seznamuje s organizační strukturou společnosti a službami, které společnost nabízí. V závěru této práce jsou zhodnoceny pohledávky ve vybrané firmě XYZ, s. r. o.

Při vypracování bakalářské práce jsem použila základní metodické postupy, mezi které patří metoda analýzy, deskripce, komparace a syntézy. Problematika pohledávek není jednoduchá, v případě, že by podnik pohledávky neřešil, může to být pro něho

problematické, protože se pak podnik může dostat do problémů s likviditou, druhotné platební neschopnosti, která může skončit i fatálně – ukončením podnikání.

1 Pohledávky v ekonomickém prostředí ČR

V první části této bakalářské práce jsou vymezeny pohledávky z právního pohledu a z pohledu jejich vzniku. Podle toho, jestli se jedná o pohledávky splatné nad jeden rok nebo do jednoho roku, lze rozlišit pohledávky krátkodobé a dlouhodobé. V této kapitole jsou uvedeny jednotlivé druhy krátkodobých a dlouhodobých pohledávek. Pohledávka je charakterizována čtyřmi parametry (dlužná suma, období uskutečnění platby, zajištění a riziko), každý z těchto parametrů je detailněji rozebrán. V závěru této kapitoly je prostor věnován zániku a vymáhání pohledávek.

Z hlediska právního pohledu pojem pohledávka je chápán jako právo, které vzniká věřiteli vůči dlužníkovi. Věřitel má právo z právních důvodů požadovat přesně vymezené plnění, kterým může být plnění peněžité, ale i nepeněžité. Z mnoha důvodů může dojít ke vzniku pohledávky, například ze způsobení škody nebo bezdůvodného obohacení, ale nejčastějším důvodem je na základě uzavřených smluv. Jedná se tedy o nárok určitého plnění vůči dlužníkovi, který má závazek tuto pohledávku uspokojit. Každá pohledávka musí být splatná, lze ji také nazvat jako dospělá pohledávka, kde věřitel informuje včas dlužníka o splatnosti pohledávky, ale nedojde k úhradě dlužné sumy dlužníkem. Splatnost pohledávek se týká jak pohledávek peněžitých, tak pohledávek nepeněžitých (Drbohlav, Pohl, 2011).

Pohledávky se nacházejí v podnikové rozvaze na straně aktiv, jedná se o oběžný majetek podniku a představují nárok peněžního plnění od dlužníka. Pokud dojde k vyrovnání dluhu dlužníkem, pak pohledávky zanikají. V syntetické účetní evidenci se obvykle nerozlišují pohledávky splatné do 1 roku, nebo zdali se jedná o pohledávky splatné nad jeden rok. V analytické evidenci se pak pohledávky rozlišují podle jednotlivých odběratelů na tuzemské, či zahraniční a podle dlouhodobosti. Za pohledávky se považují pohledávky z obchodního styku, pohledávky za zaměstnanci, dále pak pohledávky za společníky obchodní korporace a společníky sdruženými ve společnosti, dále pohledávky z titulu derivátových operací. Mezi pohledávky dlouhodobé se řadí některé pohledávky z obchodních vztahů, pohledávky za společníky, dlouhodobé poskytnuté zálohy, dohadné účty aktivní a také pohledávky za odloženou daň. Mezi krátkodobé pohledávky se řadí pohledávky z obchodních vztahů, pohledávky za společníky, pohledávky z titulu SZP (například odvod SZP a vyúčtování SZP zaměstnavatele a zaměstnance), daňové

pohledávky vůči státu, krátkodobé poskytnuté zálohy a také dohadné účty aktivní (Brychta, 2017).

Pohledávka je charakterizována čtyřmi parametry. Prvním parametrem je dlužná suma, kterou musí dlužník povinně zaplatit. Druhým parametrem je období, kdy se má platba nebo platby uskutečnit. Třetím parametrem je, že pohledávka může být stanovena zajištěním v případě, jestliže ho dlužník věřiteli poskytl. Nejtěžší na odhad je poslední parametr, kterým je riziko vázající se k pohledávce. Ať se jedná o jakoukoliv pohledávku, můžou se k ní vázat následující tři rizika.

Prvním základním rizikem je, že dlužník nebudeme mít dostatek peněžních prostředků v období uskutečnění platby. Toto riziko je výrazné především u pohledávek, které se uhrazují velmi dlouhou dobu. Je důležité s tímto typem rizika v každé situaci počítat i bez ohledu na spolehlivost dlužníka.

Druhým rizikem je situace, do které se dlužník dostane, když není schopen hradit své závazky včas či vůbec. Jedná se o neřešitelný případ, který může vyústit v insolventi a konkurz. V nejlepším případě může dojít k oddlužení. Tento případ je značně horší než předchozí varianta rizika.

Třetí možné riziko může nastat v případě, že pohledávka bude zajištěna například nemovitostí. V této situaci dochází ke ztrátě hodnoty nemovitosti a ke zjištění, že zajištění bylo méně důvěryhodné, než tomu bylo v době, kdy došlo ke vzniku zástavy, nebo v případě vzniku pohledávky. Věřitel a dlužník se dohodnou na možnostech splácení po první insolventi. Obvykle se připravuje nový splátkový kalendář pro dlužníka, aby mohl napravit vzniklou situaci. Tato situace se nazývá restrukturalizací pohledávek, kde dojde k úhradě závazku se zpožděním, tento proces ale neprobíhá pouze u zajištění nemovitostí. Restrukturalizace pohledávek neprobíhá pouze u zajištění nemovitostí. V neřešitelných případech může dojít k soustavné insolventi, která může být ukončena likvidací nebo insolvenčním řízením. (Schönfeld, 2011).

1.1 Zánik pohledávek

Pohledávky mohou zanikat z několika důvodů. Tyto důvody jsou uvedeny v novém občanském zákoníku. Jedná se o zánik dohodou smluvních stran, započtením pohledávek, prominutím dluhu, výpovědí, odstoupením od smlouvy, ale také nemožností plnění a smrtí věřitele nebo dlužníka.

K zániku pohledávky dohodou dochází v případě, kdy se obě smluvní strany dohodnou a nevznikne závazek nový. Druhým způsobem, jak může zaniknout pohledávka, je její započtení. Započtení lze nazvat také jako kompenzace, kde se jedná o pohledávky se stejným druhem plnění, které mají vůči sobě věřitelé s dlužníkem. Jedná se o jednostranný úkon, kde jedna ze smluvních stran se vůči druhé straně rozhodne pro započtení. Týká se to pohledávek, které jsou k započtení způsobilé, což znamená, že se jedná o pohledávky po splatnosti. Jak bylo dříve zmíněno, jedná se o jednostranný úkon, kde ale musí dojít k oboustranné dohodě obou smluvních stran. Pokud k dohodě nedojde, nelze provést zánik pohledávky započtením. Také způsobem zániku je splynutí, kde jedné osobě splyne právo s povinností, což znamená, že strany věřitele a dlužníka budou spojeny. Ke splynutí dochází v případě prodeje podniku nebo v případě, že dochází k fúzi.

Způsobem zániku pohledávek je prominutí dluhu, ke kterému dochází v případě, jestliže je dluh dlužníkovi prominut. Dlužník souhlasí s rozhodnutím věřitele. V případě, jestliže se věřitel rozhodne vrátit dlužný úpis na celý dluh, i když dluh není splněn jednomu ze spoludlužníků, vyplývá z toho, že dluh je prominut všem spoludlužníkům. Závazek může zaniknout také výpovědí a to buď v případě stanoveným zákonem, nebo v případě, pokud dojde k dohodnutí smluvních stran.

Další situací, kdy pohledávka může zaniknout je odstoupení od smlouvy. Odstoupení od smlouvy, jestliže se smluvní strany dohodnou nebo pokud to stanoví zákon. Z důvodu jednostranného porušení smlouvy, a to z hlediska porušení povinností, o kterých tato strana věděla, jinak by druhá strana za těchto předpokladů na uzavření smlouvy nikdy nepřistoupila. K odstoupení může dojít bez zbytečného odkladu. Předposlední možností zániku je nemožnost plnění. V případě nemožnosti plnění může zaniknout pohledávka, jestliže se závazek stává nesplnitelným už v období jeho vzniku, proto v tomto případě dojde k zániku dluhu z hlediska neschopnosti plnění. Posledním příkladem možností zániku

pohledávky je smrtí dlužníka nebo věřitele. Závazek zaniká smrtí věřitele případně dlužníka, pokud se povinnost uskutečnění vztahuje pouze na jednu osobu. (Eliáš a Svatoš, 2017).

1.2 Vymáhání pohledávek

Jak u malých, tak velkých společností se mohou vyskytovat problémy s úhradou pohledávek. Každá společnost by proto měla počítat s rizikem, které může nastat. Musejí počítat například se ztrátami, které vzniknou na základě platební neschopnosti. Společnost by si měla zjistit informace především o svých dlouhodobých odběratelích, aby jasně věděla, jak jejich odběratele hospodaří a jak jsou na tom s platební morálkou. (Paseková a Kunderová, 2014).

K vymáhání pohledávek dochází v případě neuskutečnění peněžního plnění od dlužníka. Vymáhat pohledávku lze prostřednictvím soukromých vymahačských firem, které se vymáháním zabývají, nebo soudní cestou. Pohledávky, které budou vymáhány soudní cestou, musí obsahovat náležitosti stanovené zákonem, například název zboží či služby, formu úhrady, cenu za jednotku, celkovou cenu, datum vystavení a splatnosti. Pokud by chyběla některá z náležitostí, kterou určuje zákon, pak je soud nucen podanou žalobu zamítnout.

Po promlčecí době může dát věřitel dlužníka k soudu, ale dlužník to může napadnout. Dlužník má právo v tomto případě vznést námitku, která může ovlivnit rozhodnutí soudu. Existuje několik promlčecích lhůt pohledávek, základní je však tři roky.

Jak už bylo výše zmíněno, vymáhat pohledávky lze buď prostřednictvím soukromých firem, nebo soudní cestou. V obou těchto případech musí věřitel připravit všechny potřebné podklady. Potřebnými doklady jsou faktury, upomínky a smlouvy. Poté může věřitel teprve podat žalobu a přiložit k tomu všechny kopie.

Věřitel si může podle svého uvážení zvolit způsob vymáhání, který musí být legální a zároveň v souladu s právním řádem České republiky. Vymáhání pohledávek se může zúčastnit věřitel sám a to za pomoci upomínek. Jedná se o způsob, kdy se věřitel na základě těchto upomínek snaží, aby dlužník zaplatil. Dalším způsobem vymáhání je podání žaloby na zaplacení dlužné částky. Jedná se o nejvyužívanější způsob vymáhání, který věřitelé

v dnešní době využívají. Věřitelé si často v tomto případě najímají právníky, kteří je v těchto věcech zastupují. Dlužník je povinen zaplatit všechny náklady s tím související, tedy i náklady právníkovi. Pokud nedojde ani v tomto případě k zaplacení, následuje pak exekuční řízení. Dlužník musí v tomto případě zaplatit ještě náklady na exekutora. Při vymáhání pohledávek prostřednictvím soukromých firem, které se danou problematikou zabírají, je důležité, aby se tyto firmy držely legálních způsobů vymáhání. Občas dochází i k situaci, kdy věřitelé pohledávku prodají, tzv. faktoring. Dělají to především z toho důvodu, že získají peníze dříve, než by tomu tak bylo od dlužníka, což je pro ně výhodnější.

Jedná-li se o jakýkoliv způsob vymáhání pohledávek, věřitelé musí obvykle zaplatit potřebnou částku, která může pokrýt až polovinu pohledávané částky. Finančně náročné je pro věřitele především vymáhání pohledávek prostřednictvím soukromých vymahačských firem. Tyto firmy obdrží procenta z dlužné částky. Z tohoto důvodu je důležité, aby si věřitelé zvážili, zda je to pro ně výhodné či nikoliv. Oproti tomu vymáhání prostřednictvím exekutora je pro věřitele o dost levnější variantou. Velmi často se dlužníci exekučního řízení zaleknou a dojde k rychlé úhradě dluhu. Věřitelé jsou povinni zaplatit soudní poplatek v případě podání žaloby (Vymáhání pohledávek, 2018).

1.3 Faktoring

Nesplacené krátkodobé pohledávky mohou být odkoupeny faktoringovou společností. Faktoring je formou krátkodobého financování. Jedná se o odkup dosud nesplacených krátkodobých pohledávek, kdy se uzavírá faktoringová smlouva mezi faktorem a postupitelem pohledávky. Faktoringová smlouva obsahuje podmínky, za kterých dochází k postoupení pohledávky. Kromě toho je ve faktoringové smlouvě sjednána výše odměny za poskytnutou službu faktoringové společnosti a také postup, v případě zaplacení či nezaplacení pohledávek v řádném termínu. Dlužníka je nutné vždy o postoupení pohledávky informovat.

V okamžiku postoupení pohledávky faktoringová společnost proplácí postupiteli 60 – 80 % částky z postoupené pohledávky, a to i za předpokladu, že dlužník ještě nic nezaplatil. V okamžiku, kdy dojde k uhrazení pohledávky dlužníkem, faktoringová společnost vyplatí

postupiteli zbývající hodnotu postoupené pohledávky. Nejedná se o celou zbývající částku pohledávky, tato hodnota je snížena o úrok a poplatek za poskytnutou službu.

Může se jednat buď o regresní či bezregresní faktoring. Pokud nedojde u regresního faktoringu k úhradě dlužné částky dlužníkem ve stanoveném termínu, dojde k postoupení pohledávky zpět na postupitele. Naopak faktoringová společnost na sebe váže riziko, kdy dlužník nebude schopen uhradit své závazky, a to v případě bezregresního faktoringu. Faktoringová společnost nese toho riziko do výše stanoveného limitu. Částka za převzetí tohoto rizika je obsažena v provizi faktoringové společnosti. (Režňáková, 2012).

2 Účetní pohled na problematiku pohledávek

Tato část bakalářské práce je věnována účetnímu pohledu na pohledávky dle platné legislativy ČR. Díky tomu, že podnik eviduje pohledávky v účetnictví, má o nich přehled a může s nimi pracovat a řídit je. Jedná se o majetek podniku, tedy o aktiva. Pohledávky jsou zachyceny ve finanční podobě v oběžném majetku podniku. Pro oběžný majetek je typické, že mění svoji podobu a jedná především o přeměnu pohledávky na peněžní prostředky. (Williams, 2015).

Pohledávky jsou v účetní legislativě ČR upraveny § 24 – 27, 29 a 30 zákonem o účetnictví, vyhláškou 500/2002 Sb. a Českými účetními standardy pro podnikatele č. 017, kde je definováno obsahové vymezení a postup účtování v případě zúčtovacích vztahů a č. 005, kde je určeno jak účtovat v rámci opravných položek k pohledávkám. Na základě směrné účtové osnovy, která přesně stanovuje uspořádání a označení účtových tříd a skupin, si účetní jednotky sestavují svůj účtový rozvrh. Pohledávky jsou aktivem a ve směrné účtové osnově jsou zachyceny v účtové třídě 3, která se nazývá zúčtovací vztahy, jsou v ní mimo jiné zachyceny i závazky. Účtová třída 3 obsahuje devět účtových skupin. Pohledávkám se v zúčtovacích vztazích věnují následující účtové skupiny. Účtová skupina 31, která se nazývá pohledávky, je určena jak pro pohledávky krátkodobé, tak pro pohledávky dlouhodobé. Účtová skupina 35 je nazvána pohledávky za společníky. Další v pořadí je účtová skupina 37, která je pojmenována jiné pohledávky a závazky. Předposlední účtovou skupinou týkající se pohledávek v 3. účtové třídě účtová skupina přechodné účty aktiv a pasiv, která má označení 38. Poslední účtovou skupinou, která se týká pohledávek a je ve 3. účtové třídě, je účtová skupina 39 – opravná položka k zúčtovacím vztahům a vnitřní zúčtování (Brychta, 2017).

Pohledávky z obchodních vztahů jsou v účetnictví zachyceny v účtové skupině 31- Pohledávky (krátkodobé, dlouhodobé). Jedná se o často využívanou účtovou skupinu z účtové třídy 3 a to především díky účtu 311 – Pohledávky z obchodních vztahů tj. pohledávky za odběrateli. Tento účet je určen jak pro dlouhodobé, tak krátkodobé pohledávky, které vznikají běžnou činností podniku. Druhým účtem 3. účtové třídy je účet 312 – Směnky k inkasu; tento typ účtu se využívá v případě, kdy věřitel čeká na splatnost směnky. Dalším účtem, který se týká také směnky, ale tentokrát se jedná o pohledávku za

eskontovanou směnku, je účet 313 - Pohledávky za eskontované cenné papíry. Dále se v účtové skupině 31 účtuje o poskytnutých zálohách, v tomto případě se využívá účet 314 – Poskytnuté zálohy, kde se účtuje o zálohách na dodávku služeb krátkodobých, tak dlouhodobých. Jedná se o zálohy před uskutečněním dodávky. Přes tento účet se účtují nejenom poskytnuté provozní zálohy dodavatelům, ale také vyúčtování poskytnutých záloh až po vrácení poskytnuté zálohy dodavatelem. Neúčtuje se pouze o poskytnutých zálohách na dodávky provozního charakteru. Vyskytuje se chybné účtování v případě záloh. Běžným omylem v účtování záloh na zásoby je zaúčtování na účet 314 – Poskytnuté provozní zálohy. Správně se zálohy na zásoby zúčtují v účtové třídě 1 – Zásoby, na účtech účtové skupiny 15 – Poskytnuté zálohy na zásoby. Další pohledávky jsou zachyceny za pomoci účtu 315 – Ostatní pohledávky, na tomto účtu se eviduje reklamační nárok v rámci dodavatelsko-odběratelských vztahů. (Pilátová, Richter, 2011).

Pohledávkám za společníky je určena účtová skupina 35. V této účtové třídě se evidují pohledávky k firmám ve skupině a to na účtu 351, dále pak pohledávky za upsaný vlastní kapitál na účtu 353. Pohledávkám za společníky při úhradě ztráty je určen účet 354 a ostatní pohledávky za společníky se účtují na účtu 355 (Hruška, 2018).

Další problematika, která je upravena zákonem o účetnictví a dále pak v § 26, § 31 a v § 55 vyhlášky č. 500/2002 Sb., je účetní problematika opravných položek. Na základě provedené inventarizace se vytvářejí opravné položky k majetkovým účtům, resp. pohledávkám. Opravné položky se v účetnictví využívají pro snížení ocenění majetku. Jedná se o případ, kdy snížení ocenění majetku není trvalé. Jiné vyjádření snížení ocenění majetku může být například reálnou hodnotou. (Fučík, 2018).

Pokud má podnik pohledávku po době splatnosti a náklady spojené s vymáháním pohledávky přesáhly výtěžek z pohledávky a nejsou splněny podmínky pro daňový odpis pohledávky, tak pak podle vnitropodnikové směrnice může podnik provést účetní odpis pohledávky. Dlužník má, ale nadále povinnost pohledávku zaplatit, protože pohledávka účetním odpisem z právního hlediska nezaniká. Pohledávky jsou stále vedeny účetní jednotkou v podrozvahové evidenci. (Notia, 2017).

2.1 Ocenění pohledávek

Tato problematika je řešena zákonem o účetnictví a vyhláškou č. 500/2002 Sb. Účetní jednotka má povinnost zachytit v účetních knihách, a poté i v rozvaze ocenění pohledávek několika způsoby. První typ ocenění je vztažen k okamžiku uskutečnění účetního případu, tímto se myslí okamžik vzniku pohledávky nebo okamžik nabytí pohledávky postoupením. Další možností ocenění pohledávek je ocenění ke konci rozvahového dne nebo k okamžiku, ke kterému se sestavuje účetní závěrka. Pohledávky se oceňují jmenovitou hodnotou v případě jejich vzniku. Pokud je společnost plátcem daně z přidané hodnoty a pohledávky prodává, k prodejní ceně bude přičtena vypočtená daň a tento součet tvoří jmenovitou hodnotu pohledávky.

Dalším způsobem ocenění pohledávek je možnost ocenění pořizovací cenou. Tímto způsobem se oceňují pohledávky nabyté za úplatu, které je možné znát i pod pojmem koupě pohledávky. Oceňování pořizovací cenou je možno využít také v případě pohledávek nabytých nepeněžitým vkladem do společnosti. Pod pojmem pořizovací cena pohledávek je považována cena pořízení a náklady související s pořízením. Náklady související s pořízením mohou být například odměny právníkům, provize a výdaje na znalecké ocenění nakupovaných pohledávek.

Pokud jsou pohledávky v cizí měně, musí být takovéto pohledávky převedeny před zaúčtováním na české koruny. V tomto případě je důležité, aby účetní jednotka měla určeno, který ze dvou možných způsobů podle zákona o účetnictví bude využívat. V prvním způsobu se jedná o přepočtení aktuálním kurzem ČNB. Druhou možností, kterou může účetní jednotka využít je, že si stanoví pevný kurz vzhledem na kurz ČNB. V případě pohledávek v cizí měně je pro správný přepočet na tuzemskou měnu důležitý den splnění dodávky nebo den vystavení faktury (Pilátová, Richter, 2011).

2.2 Inventarizace pohledávek

Každá společnost potřebuje mít své pohledávky pod kontrolou. Tuto kontrolu provádí pomocí inventarizace. Problematika inventarizace je upravena v zákoně o účetnictví. Inventarizace napomáhá v účetnictví k úplnosti, průkaznosti a správnosti účetních záznamů.

Může se jednat o inventarizaci řádnou, periodickou nebo průběžnou na základě toho, kdy dojde k provedení inventarizace. Řádná inventarizace se provádí k okamžiku účetní závěrky, respektive patří k uzávěrkovým operacím. Co se týče řádné průběžné inventarizace, tak ta se provádí během účetního období. Inventarizace může být i mimořádná. Mimořádná inventarizace se provádí v případě mimořádných situací. Za mimořádné situace se považuje například slučování a rozdělování podniků a podobně. (Účtování, 2016).

Účetní jednotky pomocí inventarizace porovnávají skutečný stav pohledávek se stavem účetním. Po provedení inventarizace pohledávek musí účetní jednotky povinně ze zákona inventarizační záznamy archivovat po dobu pěti let. Účetní jednotka by se měla obrátit na své odběratele, aby se na základě její žádosti přihlásili ke dlužné částce, kterou mají vůči účetní jednotce. Pokud účetní jednotka inventarizací zjistí inventarizační rozdíly, pak tyto zjištěné rozdíly se zaúčtují do účetního období, za které se inventarizace pohledávek prováděla. (Kovanicová, 2012).

3 Daňový pohled na problematiku pohledávek

Tato část bakalářská práce je zaměřena na daňovou problematiku pohledávek a to především na to, jak pohledávky ovlivňují daň z příjmů. Pohledávky jsou v tomto případě upravovány zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů a zákonem č. 593/1992 Sb., o rezervách. Základ daně z příjmů je ovlivněn výnosy související s pohledávkami již při jejich vzniku. Výnosy související s pohledávkami se nacházejí ve výsledku hospodaření, zvýší zisk a základ daně a následně i daňovou povinnost.

Podnik řídí své pohledávky a snaží se řešit i daňové dopady zejména u pohledávek po době splatnosti. Dle § 8a zákona o rezervách, pro zjištění základu daně z příjmů, je možné k nepromlčeným pohledávkám po době splatnosti vytvořit daňově účinné opravné položky. U pohledávek po lhůtě splatnosti 18 měsíců je tvořena opravná položka ve výši 50 % z hodnoty pohledávek. Opravná položka ve výši 100 % z hodnoty pohledávek je tvořena u pohledávek, které jsou po lhůtě splatnosti 30 měsíců a protože se tvoří do nákladů, snižuje se základ daně.

Podle § 8 Zákona o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů je možné vytvořit daňově účinné opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení. Podmínkou je, že jsou tyto pohledávky přihlášeny k soudu v době určené usnesením soudu o prohlášení konkurzu nebo povolení vyrovnání. Pokud nedojde ke včasnému přihlášení pohledávek k soudu, potom nemohou být tyto pohledávky daňově účinné.

Pokud hodnota pohledávek u nepromlčených pohledávek po splatnosti déle než 1 rok nepřesahuje 30 000 Kč, je možné u nich tvořit opravnou položku ve výši 100 % z hodnoty pohledávky. Toto je v souladu s § 8c zákona o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů (Brychta, 2017).

Zákon o dani z příjmů § 24 odst. 2 písm. y) udává, za kterých podmínek lze uplatnit hodnotu odepsané pohledávky. Jedná se o daňově uznatelný odpis v případě, kdy je k daňovému odpisu pohledávky vytvořena zákonná opravná položka. Daňově uznatelný odpis je ve výši vytvořené zákonné opravné položky. Vyskytují se ale případy, kdy zákonné opravné položky nejsou vytvořené k daňovému odpisu pohledávky.

Daňovým nákladem je odpis pohledávky, který není krytý zákonnou opravnou položkou v případě:

- Zrušení konkurzu – majetek není v dostatečné výši, ale pohledávka byla poplatníkem přihlášena u insolvenčního soudu a měla být vypořádaná z konkurzní podstaty.
- Výsledku insolvenčního řízení – dlužník je v úpadku nebo dlužníkovi úpadek hrozí.
- Smrti dlužníka - pohledávka nemůže být z tohoto důvodu uspokojena zcela nebo částečně, a to ani na dědicích dlužníka.
- Zániku dlužníka, který byl PO bez právního nástupce – věřitel nebyl s dlužníkem spojenou osobou.
- Nařízení veřejné dražby na majetek dlužníka, který je předmětem pohledávky - možné daňově odepsat na základě výsledků veřejné dražby. V této situaci se odepíše neuspokojená část, protože nebyla uspokojena celá pohledávka.
- Exekuce na majetek, ke kterému se váže pohledávka - podle toho jak dopadne tato exekuce, je možné pohledávku daňově odepsat. (Notia, 2017).

3.1 Postoupení pohledávek z hlediska daně z příjmů

Problematika postoupení pohledávek se řeší z hlediska daně z příjmů. Postoupení pohledávek představuje prodej pohledávek, což je chápáno jako postoupení úplné. V případě, že by došlo ke vkladu pohledávky, potom by se jednalo o postoupení pohledávky bezúplatné. Touto problematikou se zabývá Nový občanský zákoník. K postoupení pohledávky dochází na základě písemné smlouvy. Tato písemná smlouva nemusí obsahovat podpis dlužníka, ale vyskytuje se zde povinnost dlužníka o postoupení pohledávky jiné osobě informovat. Pokud se tak neučiní, dlužník není povinen pohledávku uhradit. Přesná cena postoupené pohledávky není přesně určena. Pohledávku v tomto případě lze postoupit

za jmenovitou hodnotu případně za cenu vyšší či nižší. Většinou dochází k prodeji pohledávek za cenu nižší.

Jak postoupení pohledávky ovlivňuje daň z příjmů záleží na tom, zda vede poplatník účetnictví nebo daňovou evidenci. V případě že poplatník vede účetnictví, tak daňovým nákladem podle zákona o daních z příjmů je jmenovitá hodnota pohledávky v okamžiku postoupení. Jedná se o případ, kdy účetní jednotka eviduje pohledávku ve výši jmenovité hodnoty a rozhodne se tuto pohledávku prodat, pak daňový náklad lze uplatnit ve výši jmenovité hodnoty pohledávky. Daňovým nákladem je také pořizovací cena u pohledávek získaných postoupením. Podle zákona o daních z příjmů lze za další daňový náklad považovat v případě poplatníka, který vede účetnictví náklad, který se týká bezúplatných pohledávek v případě darovací daně. Jedná se tedy o pohledávky, které jsou vloženy do společnosti vkladem a to konkrétně do výše příjmu vyplývajícího z postoupení pohledávky.

Pokud podnik vede daňovou evidenci, zákon o dani z příjmů stanovuje, že v případě vkladu nebo postoupení pohledávky do společnosti je příjem tvořen cenou nižší, než je jmenovitá hodnota pohledávky. Dále je důležité poznamenat, že za zdanitelný příjem se považuje hodnota pohledávky, pokud by došlo k postoupení pohledávky za cenu vyšší, došlo by ke zdanění příjmu vyššího.

Ke zdanění příjmů musí dojít v roce, ve kterém došlo k postoupení pohledávky, i když nedošlo ještě k její úhradě. Příjmy získané z pohledávky v průběhu dalšího roku se do základu daně už nepromítají. (Dauc, 2018).

3.2 Nezaniklé pohledávky z hlediska daně z příjmů

V případě této problematiky se jedná o promlčené pohledávky. Z hlediska daně z příjmů se jedná o zvýšení základu daně ve výši nesplaceného dluhu na straně dlužníka. Pokud dojde k úhradě dluhu, dlužník si základ daně o zaplacenou částku sníží. Dlužník takto učiní i u pohledávek, které jsou po splatnosti 30 dní.

Na základě účetních předpisů je věřitel, který vede účetnictví povinen si odepsat promlčenou pohledávku do nákladů. Zákon o daních z příjmů v § 24 odst. 2 písm. y) určuje, jestli se

jedná o daňový náklad. Jelikož nedošlo k právnímu zániku pohledávky, účetní jednotka si tuto pohledávku eviduje nadále na podrozvahových účtech.

U věřitele, který vede daňovou evidenci, je to jiné. Promlčené pohledávky neovlivňují základ daně, protože jsou součástí obchodního majetku věřitele. Základ daně by to ovlivňovalo pouze v případě, jestliže by se věřitel rozhodl tuto pohledávku vyřadit ze svého obchodního majetku. Je důležité poznamenat, že výdaje týkající se této pohledávky nelze v případě vyřazení z obchodního majetku věřitele uplatnit jako výdaje daňové. Podle § 5 odst. 6 ZDP musí věřitel v roce vyřazení této pohledávky zvýšit svůj základ daně o výdaje spojené s danou pohledávkou. (Stromware, 2012).

4 Pohledávky ve vybrané společnosti XYZ, s. r. o.

Pro praktickou část bakalářské práce je vybrána skutečná firma se skutečnými údaji. Majitel dovolil poskytnout údaje týkající se pohledávek ve společnosti za poslední tři roky, ale přál si zachovat anonymitu.

Společnost XYZ je společnost s ručením omezeným, která vznikla v roce 2006 a v současné době má 98 zaměstnanců. Vybraná společnost XYZ, s. r. o. poskytuje komplexní přepravní a logistické služby ve vysoké kvalitě po celé ČR s pobočkami v Praze, Brně, Liberci a Lipovci. Při dopravě nákladů vždy bere ohled na jeho povahu a maximálně se přizpůsobuje požadavkům zákazníků. Vozový park pravidelně rozšiřují v souladu s nejnovějšími trendy dopravních technologií. Samozřejmostí jejich automobilů je satelitní systém GPS, který umožňuje společnosti mít přehled o poloze a přibližném termínu dodání zásilek zákazníkům. Tato společnost klade především velký důraz na profesionalitu, bezpečnost a spokojenost zákazníků a proto nabízí celou řadu služeb.

První službu, kterou společnost XYZ s. r. o. nabízí, je vnitrostátní doprava. Jedná se tedy o levnou, rychlou, bezpečnou a spolehlivou přepravu zboží a zásilek firem po celé ČR. Společnost se především specializuje na rozvoz zboží pro firmy včetně těch v potravinářském odvětví. Pro firmu je důležité, aby všechna vozidla společnosti byla pod neustálou kontrolou a přepravovaný náklad je vždy pojištěn.

Další službou je zajištění dopravy po celé Evropě. Společnost zajistí všechny potřebné dokumenty týkající se pojištění nákladu. Garantuje bezproblémové doručení nákladů včas na místo určení. Dispečeri sledují vozidla pomocí GPS a s řidiči jsou s nimi v pravidelném kontaktu.

Kromě vnitrostátní dopravy a zajištění dopravy po celé Evropě společnost nabízí možnost využití skladových prostorů. Prostory se nacházejí v Pardubickém kraji a lze je využít pro dočasné uskladnění, překládky i pro uskladnění zboží na delší dobu. Jedná se o přízemní nevytápěné sklady s neomezenou nosností, které jsou elektronicky zabezpečeny. Velmi dobrá přístupnost do skladů je jak pro osobní vozidla, tak i pro kamiony.

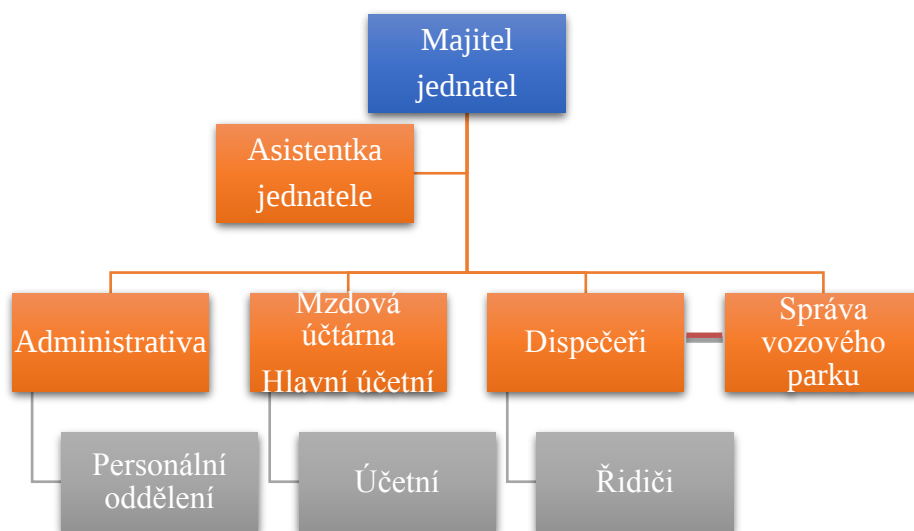
Firma dále nabízí expresní doručení, kdy zajišťuje non-stop expresní přepravu zásilek. Snaží se doručit zásilky v co nejkratší době, a to jak po celé České republice, tak i do zahraničí. Na základě jednotlivých požadavků zákazníků zboží spolehlivě dopraví v požadovaném termínu. Zákazníci jsou potom informováni o stavu a doručení zásilky. Společnost má pro poskytování této služby k dispozici osobní i nákladní vozy.

Mimo tyto služby firma dokáže zprostředkovat rychlé a efektivní stěhování skříní, bytu, domu, kanceláře nebo také celé firmy, ale pouze v rámci České republiky. Zajišťuje také odvoz jak nepotřebných předmětů, tak materiálů určených k likvidaci. Díky jejich zkušenostem je riziko poškození minimální.

Firma poskytuje spedici, to znamená, že komplexně zajistí nejvýhodnější přepravu zásilek všeho druhu s ohledem na rychlost, bezpečnost a zákazníkům přesně na míru. Společnost v současné době jedná o koupi nového areálu nedaleko sídla společnosti, kde by byla postavena skladovací hala podle nejnovějších standardů EU pro skladování zásilek a zboží.

Po nabízených službách společnosti je stále větší poptávka. Společnost proto pořizuje nové automobily. V tomto případě po společnosti XYZ, s. r. o. vyžadují společnosti, od kterých nakupuje automobily zálohu například ve výši 30 000 Kč. Pohledávka je to pro společnost v okamžiku, kdy zálohu zaplatí. Jedná se o pohledávku, protože došlo k výdaji peněz, ale proti tomu ještě nemají žádné zboží nebo službu. Pro společnost XYZ, s. r. o. je zaplacená záloha v případě nákupu vozidel až do dodání vozidla pohledávkou většinou vůči společnosti STRATOS AUTO, s. r. o.

Za pomoci konzultanta byl vytvořen základní přehled o všech vztazích ve zkoumané společnosti. Jednoduše vytvořený organigram lze vidět na obrázku 1.

Obrázek 1: Organizační struktura společnosti XYZ, s. r. o.
Zdroj: Vlastní tvorba

Na základě organizační struktury je vidět, že v čele společnosti je majitel, který se především snaží usměrňovat všechno dění ve společnosti. Kromě toho, že je to majitel společnosti, zastává také funkci jednatele, manažera a je statutárním orgánem společnosti. Plní tedy velmi důležitou pozici ve firmě. Z organizační struktury společnosti dále vyplývá, že asistentka jednatele je velkou oporou jednatele společnosti, jelikož je majitel společnosti velmi časově vytížený. Dále je z organizační struktury patrné, že se společnost dělí na čtyři útvary, a to na administrativu, mzdovou účtárnu, dispečery a správu vozového parku. Personální oddělení spolupracuje s administrativou, účetní s hlavní účetní, dále řidiči s dispečery. Vyskytuje se zde také vazba mezi dispečery a správou vozového parku.

4.1 Krátkodobé a dlouhodobé pohledávky ve společnosti XYZ, s. r. o.

Společnost si ve svém účetním systému eviduje pohledávky krátkodobé a pohledávky dlouhodobé. Mezi dlouhodobými pohledávkami jsou zahrnuté pohledávky za společníky. Pohledávka za společníky se ve společnosti vyskytuje v případě, kdy dojde k vypůjčení peněžních prostředků ze společnosti společníkem.

Ve společnosti se ale vyskytují spíše pohledávky krátkodobé. Mezi ně patří především pohledávky z obchodních vztahů, které vznikají na základě vystavené faktury. Firma má dále pohledávky vůči státu, kde se jedná o pohledávky daňové. Tato daňová pohledávka

nastává v případě, kdy firma podává přiznání k dani z přidané hodnoty a vyjde nadměrný odpočet. Společnosti tak vzniká pohledávka vůči finančnímu úřadu, kde má nárok na vrácení peněžních prostředků. Kromě toho společnost platí čtvrtletní zálohy na silniční daň a následně podává daňové přiznání na silniční daň. Jestliže v průběhu zdaňovacího období dojde k prodeji automobilů, vzniká na silniční dani společnosti přeplatek. Mezi krátkodobé pohledávky se řadí krátkodobé poskytnuté zálohy. Tyto se vyskytují v případě, když společnost potřebuje kupovat nové automobily do společnosti pro rozšíření vlastního vozového parku.

4.2 Pohledávky z obchodních vztahů a jejich splatnost

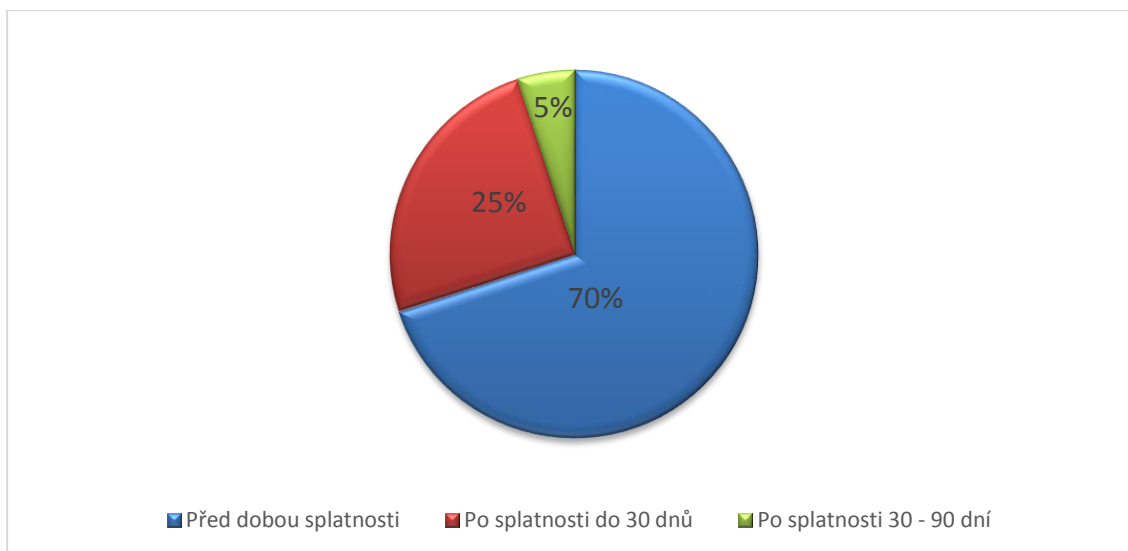
Pohledávky z obchodních vztahů vznikají na základě vystavených faktur. V momentě, kdy společnost poskytuje některou ze svých nabízených služeb, vystavuje fakturu svým odběratelům. Pohledávkou pro společnost je cena za poskytnou službu, nejčastěji přepravu až do okamžiku úhrady fakturované částky.

Společnost XYZ, s. r. o. se snaží mít širší škálu hlavních odběratelů, aby případně dokázala pokrýt časovou prodlevu s úhradou pohledávek jiného odběratele. Firma má především šest hlavních odběratelů, u kterých eviduje pohledávky s různou dobou splatnosti. Spolupráce s těmito zákazníky je na základě smlouvy o poskytnutí služeb, kde je přímo splatnost pohledávek sjednána. Splatnost pohledávek je nejčastěji sjednána na 21 dní, 30 dní, 45 dní, 60 dní a 90 dní.

Pohledávky se splatností do 45 dnů má společnost řešené tak, že za přepravu vystaví fakturu zákazníkovi a ten ji uhradí na bankovní účet společnosti. Většinu těchto pohledávek má společnost zaplacenou ve splatnosti nebo maximálně do 30 dnů po jejich splatnosti, jelikož v některých smlouvách o poskytování služeb je splatnost řízena dodáním faktury a tím se může lišit splatnost pohledávky ve společnosti a u zákazníka. Toto se vyskytuje především v případě, kdy se faktura posílá poštou. Jelikož má společnost ve velké většině všechny vystavené faktury s dobou splatností 45 dnů neboli pohledávky včasné zaplacené, obvykle svoje pohledávky nemusí prostřednictvím upomínek řešit. Pouze občas telefonicky kontaktují účtárnu dané společnosti, zda mají fakturu v evidenci a kdy bude pohledávka

společnosti XYZ, s. r. o. uhrazena. Pokud by i po telefonickém upozornění nedošlo k úhradě pohledávky, potom by společnost byla nucena přistoupit už k písemné upomínce.

Smlouvu o poskytnutí služeb se splatností 60 dní a 90 dní má společnost uzavřenou v této podobě se dvěma zákazníky. Tyto pohledávky jsou řešeny přes faktoring, respektive přes ČSOB faktoring. To tedy konkrétně znamená, že společnost XYZ, s. r. o. vystaví fakturu za přepravu na jméno zákazníka, ale na faktuře nebude uvedené číslo společnosti XYZ, s. r. o., ale společnosti ČSOB faktoring. Smlouva bude dále obsahovat dodatek, že tato pohledávka je postoupena společnosti ČSOB faktoring. Z toho vyplývá, že odběratel bude hradit peníze společnosti ČSOB faktoring. To znamená, že pohledávku společnosti XYZ, s. r. o. převzala faktoringová společnost. Okamžikem, kdy společnost postoupí pohledávku na faktoringovou společnost, tak od té faktoringové společnosti dostane společnost XYZ, s. r. o. proplacených 80 % z částky faktury, a to i za předpokladu, že odběratel ještě nic nezaplatil. Za to, že jim faktoringová společnost poskytne peněžní prostředky, si na oplátku účtuje úrok a poplatek za službu. V okamžiku, kdy zákazník pošle úhradu pohledávky faktoringové společnosti, tak společnost XYZ, s. r. o. obdrží zbytek peněz. Je to 20 % zbývající hodnoty pohledávky ponížených o úrok a poplatek. V případě, že by zákazník nezaplatil fakturu ve splatnosti, tak sama faktoringová společnost zákazníka upomíná a popřípadě řeší ostatní spory. Společnost má pohledávky v rámci faktoringu pojištěné do výše 80 %. To znamená, že pokud by zákazník pohledávky neuhradil, tak 80 % pohledávky dostane společnost proplacených od pojišťovny. Je důležité poznamenat, že tohle pojištění stojí společnost samozřejmě nějaký poplatek v určité výši. Pokud se jedná ale o zákazníka, který není příliš stabilní, tak je lepší zaplatit poplatek za pojištění pohledávky, v případě, že ho tedy pojišťovna pojistí. Obrázek 2 zobrazuje přibližnou časovou úhradu pohledávek ve společnosti.

Obrázek 2: Úhrada pohledávek společnosti XYZ, s. r. o.
Zdroj: Vlastní zpracování.

Pro své potřeby firmy často sledují časovou strukturu pohledávek a rozlišují pohledávky před splatností, pohledávky po splatnosti do 30 dnů, pohledávky po splatnosti 30 – 90 dní, pohledávky po splatnosti 90 – 180 dní, pohledávky po splatnosti 180 – 360 dní a pohledávky po splatnosti více jak 360 dní. Úhradu pohledávek ve společnosti zachycuje obrázek 2. Ve společnosti XYZ, s. r. o je přibližně 70 % pohledávek před dobou splatnosti, 25 % pohledávek je po splatnosti do 30 dnů a pouze 5 % tvoří pohledávky po splatnosti 30 – 90 dní. Společnost pro řízení svých pohledávek potřebuje precizní přehled o splatnosti jednotlivých pohledávek

4.3 Hodnocení pohledávek v jednotlivých letech

Základní údaje získané pro hodnocení pohledávek v roce 2015, 2016 a 2017 jsou zadány v tisících Kč a to vždy k 31. 12. toho konkrétního roku. V tabulce 1 je uveden přehled pohledávek v letech 2015 – 2017 podle jejich splatnosti.

Tabulka 1: Přehled pohledávek v letech 2015 – 2017

Rok	2015	2016	2017
Pohledávky celkem	8 301	11 064	22 966
Pohledávky po splatnosti	2 360	2 689	7 709
Pohledávky po splatnosti v %	28,43	24,30	33,57

Zdroj: Knihy pohledávek firmy XYZ, s. r. o., vlastní tvorba a výpočty

Pro vyšší vypovídací schopnost tabulky byla tabulka doplněna mimo skutečné údaje o procentuální výpočet pohledávek po splatnosti. Na základě těchto údajů lze říci, že stav pohledávek se postupně v jednotlivých letech zvyšuje. To rovněž platí pro pohledávky po splatnosti. V roce 2016 se stav pohledávek po splatnosti nezvýšil tak rapidně ve srovnání s rokem 2015, jako tomu je ve srovnání s rokem 2017, kdy došlo ke zvýšení pohledávek po splatnosti o 5 020 tis. Kč. Celkový stav pohledávek je v tomto roce 2017 výrazně nejvyšší, společnost začala spolupracovat s větším počtem zákazníků i ze zahraničí. Především tito odběratelé měli se splatností pohledávek největší problém. Společnost tak v následujícím roce uvažuje nad pojištěním svých pohledávek vůči zahraničí. Nejnižší procento pohledávek po splatnosti firmy vykazovala v roce 2016, kdy si společnost nechávala u nepravidelných zákazníků s nižším obratem platit předem za poskytnuté služby, nebo obdržela od nich nejdříve zálohu.

Nyní je věnován prostor analýze pohledávek v jednotlivých letech. Pohledávky jsou zachyceny v letech vzestupně. Nejdříve byla provedena analýza pohledávek v roce 2015. Pohledávky v tomto roce činily celkem 8 301 tis. Kč a pohledávky po splatnosti 2 360 tis. Kč. Jak už bylo zmíněno, tak společnost získá obvykle kolem 70 % pohledávek splacených před dobou splatnosti, 25 % po splatnosti 30 dní a 5 % tvoří pohledávky uhrazené po splatnosti 30 – 90 dní. Pro lepší přehlednost jsou tyto údaje uvedeny v tabulce 2.

Tabulka 2: Analýza pohledávek v roce 2015

Splatnost	Částka v tis. Kč	% z celkových pohledávek
Před splatností	5 941	71,57
Po splatnosti do 30 dnů	2 014	24,26
Po splatnosti do 30 – 90 dnů	3 46	4,17
Celkem	8 301	100

Zdroj: Kniha pohledávek firmy XYZ, s. r. o. pro rok 2015, vlastní tvorba a výpočty

Pohledávky před dobou splatnosti v roce 2015 činily přesně 71,57 %. Co se týče pohledávek po době splatnosti do 30 dnů, tak ty v tomto roce činily 24, 26 %. Pohledávky po splatnosti do 30 – 90 dnů tvoří nejmenší podíl a to konkrétně 4,17 %. Společnost se snažila své odběratele telefonicky upomínat, proto většina neuhrazených pohledávek byla uhrazena do 30 dnů po době splatnosti.

Pohledávky v roce 2016 činily 11 064 tis. Kč a stav pohledávek po splatnosti činí 2 689 tis. Kč. Podrobně rozepsané pohledávky dle jejich splatnosti jsou za tento rok zobrazeny v tabulce 3.

Tabulka 3: Analýza pohledávek v roce 2016

Splatnost	Částka v tis. Kč	% z celkových pohledávek
Před splatností	8 375	75,70
Po splatnosti do 30 dnů	2 284	20,64
Po splatnosti do 30 – 90 dnů	405	3,66
Celkem	11 064	100

Zdroj: Kniha pohledávek firmy XYZ, s. r. o. pro rok 2016, vlastní tvorba a výpočty

Z této tabulky vyplývá, že oproti předchozímu roku došlo k mírnému zvýšení pohledávek před dobou splatnosti a to se odrazilo jak na poklesu pohledávek po splatnosti do 30 dnů, tak i pohledávek po splatnosti do 30 – 90 dnů. Z hlediska splatnosti pohledávek lze zatím

tento rok považovat za nejlepší. Toto zlepšení se především odvíjí od placení předem u nepravidelných zákazníků s nižším obratem. Tím se povedlo snížit hodnotu pohledávek po splatnosti oproti předchozímu roku 2015.

Poslední rok pro srovnání pohledávek je rok 2017, kdy celkový stav pohledávek je nejvyšší proti předchozím rokům. Celkový stav pohledávek k 31. 12. tohoto roku je 22 966 tis. Kč. Z toho tvoří 7 709 tis Kč pohledávky po splatnosti. V tabulce č. 4 jsou pro lepší přehlednost tyto pohledávky zpracovány.

Tabulka 4: Analýza pohledávek v roce 2017

Splatnost	Částka v tis. Kč	% z celkových pohledávek
Před splatností	15 257	66,43
Po splatnosti do 30 dnů	6 857	29,86
Po splatnosti do 30 – 90 dnů	852	3,71
Celkem	22 966	100

Zdroj: Kniha pohledávek firmy XYZ, s. r. o. pro rok 2017, vlastní tvorba a výpočty

V minulém roce (tedy v roce 2017) došlo k uhrazení pohledávek od odběratelů před dobou splatnosti v nejnižší míře na rozdíl od předchozích let. Odběratelé v tomto roce hradili pohledávky po splatnosti a to do 30 dnů, kde tyto pohledávky tvořily skoro 30 % z celkové hodnoty pohledávek. Pohledávky uhrazené po splatnosti do 30 – 90 dnů se z tohoto hlediska moc nezměnily. Společnost v tomto roce začala hodně spolupracovat i se zahraničními odběrateli. Většina těchto odběratelů platila za poskytnuté služby po době splatnosti. Společnost by chtěla těmto zvyklostem zamezit. V následujícím roce proto společnost uvažuje buď nad pojištěním těchto pohledávek anebo nad zaplacením pohledávek zálohovou fakturou.

Z výše uvedeného vyplývá, že společnosti každým rokem roste celkový stav pohledávek. Společnost má ale ve velké většině hrazené pohledávky již před dobou jejich splatnosti. Vyskytují se zde ale i odběratelé, kteří mají problém s hrazením svých závazků a hradí tyto závazky až po době jejich splatnosti. Firma se snaží co nejvíce zamezit tomu, aby docházelo k úhradě pohledávek po době splatnosti.

4.4 Účtování pohledávky z obchodního vztahu a bezregresní faktoring

V této podkapitole je věnován prostor účtování pohledávek z obchodních vztahů ve společnosti XYZ, s. r. o. a je zde také zpracována ukázka účtování bezregresního faktoringu. V tabulce 5 je uvedeno, jak společnost účtuje pohledávky z obchodního vztahu.

Tabulka 5: Účtování pohledávek z obchodních vztahů v praxi

Číslo operace	Popis účetní operace	MD	DAL
1.	Vystavená faktura odběrateli za poskytnutou přepravu	-	-
	Základ	311	602
	DPH	311	343
2.	Úhrada pohledávky odběratelem na bankovní účet společnosti	221	311

Zdroj: Vlastní tvorba

Společnost vystaví fakturu svému odběrateli za přepravu, kterou zaúčtuje na stranu MD ve prospěch účtu 311 – Pohledávky z obchodních vztahů na straně DAL je výnos konkrétně účet 602 – Tržby z prodeje služeb. K této operaci je potřeba zaúčtovat ještě daň z přidané hodnoty, kde účet na straně MD zůstává stejný, pouze dochází ke změně účtu na straně DAL 343 – Daň z přidané hodnoty. Druhá operace je operace, kdy je potřeba zaúčtovat úhradu pohledávky na bankovní účet společnosti. Na straně MD bude účet 221 – Bankovní účet a na straně DAL, dochází k vyrušení pohledávky 311 – Pohledávky z obchodních vztahů.

Vybraná společnost řeší své pohledávky přes faktoringovou společnost ČSOB. Tabulka 6 zachycuje způsob účtování pohledávek řešených přes faktoringovou společnost.

Tabulka 6: Účtování bezregresního faktoringu v praxi

Číslo operace	Popis účetní operace	MD	DAL
1.	Vystavená faktura odběrateli za přepravu	-	-
	Základ	311.1	602
	DPH	311.1	343
2.	Prodej pohledávky faktoringové společnosti	546	311.1
3.	Vznik pohledávky vůči faktoringové společnosti	311.2	646
4.	Uhrazená pohledávka faktoringovou společností před dobou splatnosti ve výši 80 % na bankovní účet	221	311.2
5.	Doplatek pohledávky od faktoringové společnosti ve výši 20% na bankovní účet	221	311.2
6.	Poplatek faktoringové společnosti	568	311.2

Zdroj: Vlastní tvorba

V případě účtování bezregresního faktoringu si společnost vytváří k syntetickému účtu 311 – Pohledávky za odběratele analytické účty 311.1 a 311.2. Kde na účet 311.1 jsou účtovány pouze pohledávky za odběratelem a na analytický účet 311.2 je vždy zaúčtována pohledávka vůči faktoringové společnosti. Pro tuto analytickou evidenci se společnost rozhodla, aby měla lepší přehled o svém hospodaření. Společnost vystaví fakturu svému odběrateli, kterou zaúčtuje na stranu MD ve prospěch účtu 311.1 -Pohledávky za odběratelem a na straně DAL je zaúčtován výnos na účtu 602 – Tržby z prodeje služeb. K této operaci je potřeba zaúčtovat kromě toho ještě daň z přidané hodnoty, kde účet na straně MD zůstává stejný. Dojde ke změně účtu na straně DAL 343 – Daň z přidané hodnoty. Druhá účetní operace znázorňuje prodej pohledávky faktoringové společnosti, která se zaúčtuje na účet 546 – Odpis pohledávek na stranu MD a na účet 311.1 na stranu DAL. Dále je potřeba zaúčtovat vznik pohledávky vůči faktoringové společnosti. Tato operace se zaúčtuje na účet 311.2 – Pohledávka vůči faktoringové společnosti a na stranu DAL, bude výnosový účet 646 – Výnos z odepsaných pohledávek. Čtvrtá a pátá účetní operace se zaúčtuje úplně stejně, nejdříve dojde k uhrazení pohledávky faktoringovou společností před dobou splatnosti v 80

% výši na bankovní účet, poté je potřeba zaúčtovat doplatek pohledávky od faktoringové společnosti ve zbylé výši (tedy 20 %), kde z částky je rovnou stržen poplatek faktoringové společnosti. Tyto dvě operace se zaúčtují na stranu MD na bankovní účet společnosti 221 a pohledávka bude zaúčtována na straně DAL na účet 311.2 – Pohledávka vůči faktoringové společnosti. Je nutné zaúčtovat poplatek faktoringové společnosti, kde na straně MD je zaúčtován náklad na účet 568 – Ostatní finanční náklady a na straně DAL je zaúčtována pohledávka na účet 311.2.

4.5 Daňové dopady pohledávek

Je potřeba zkoumat daňové dopady pohledávek zachycených v účetnictví. Postoupení vlastních pohledávek musí společnost správně zdanit. Pokud se společnost rozhodne postoupit pohledávku za poskytnutou přepravu, může na základě ZDP uplatnit tuto pohledávku jako daňově uznatelný náklad, a to konkrétně ve výši příjmu za postoupenou pohledávku. Jestliže si společnost eviduje pohledávku za poskytnutou službu, která má jmenovitou hodnotu ve výši 50 000 Kč a tuto pohledávku prodá za 40 000 Kč, pak zdanitelný příjem společnosti bude činit 40 000 Kč a daňový náklad lze uplatnit rovněž ve výši 40 000 Kč.

Pokud by měla společnost XYZ, s. r. o. pohledávku vůči odběrateli, který se nachází v insolvenčním řízení, tak společnost musí tuto pohledávku vyřadit ze svého majetku. Jelikož společnost vede účetnictví, dochází ke snížení účetního hospodářského výsledku, protože se tato pohledávka odepíše do nákladů.

4.6 Zhodnocení pohledávek ve společnosti XYZ, s. r. o.

V souhrnném hodnocení lze konstatovat, že společnost má většinou hrazené pohledávky od svých odběratelů již před dobou jejich splatnosti. Toto bylo patrné na základě provedené analýzy, která obsahovala skutečné údaje společnosti viz obrázek 2. Dalším velkým plusem je určitě také to, že i když nedojde ke včasnému zaplacení, snaží se odběratelé uhradit svojí pohledávku vůči firmě do 30 dnů. Díky tomu se pak pohledávky po splatnosti 60 až 90 dní pohybují kolem 5 %. U jednotlivých odběratelů má společnost stanovenou různou dobu splatnosti pohledávek. Společnost se díky tomu nedostane do platební neschopnosti.

Jelikož se vybraná společnost bude rozšiřovat především z důvodu rostoucí poptávky po jejích nabízených službách, musí do budoucna počítat s větším počtem hlavních odběratelů. To se může odrazit na budoucím vývoji pohledávek a budoucím riziku a také budoucím přístupem k řízení pohledávek, proto bych vybrané společnosti doporučila si předem dlouhodobé odběratele pověřit z hlediska platební morálky. U zákazníků s nižším obrátem bych společnosti doporučila to, aby nejdříve požadovala zálohu na budoucí služby. Jestliže se časem ukáže, že s těmito odběrateli není problém, mohou pak hradit své faktury převodem na účet. Tímto způsobem bude moci společnost předejít případným rizikům.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zkoumat daňové a účetní hledisko pohledávek z pohledu české legislativy. Práce byla rozdělena do čtyř kapitol. V každé části byly pohledávky zkoumány z různých hledisek, která jsou ale pro podstatu pohledávek stejně významná.

První kapitola se věnovala charakteristice pohledávek z hlediska právního. Kromě toho byl definován rozdíl mezi pohledávkami krátkodobými a dlouhodobými. V této části byly podrobněji rozebrány čtyři parametry pohledávek (dlužná suma, období uskutečnění platby, zajištění pohledávky a riziko, které se váže k pohledávce). V závěru této kapitoly je pozornost věnována vymáhání pohledávek, jejich zániku a vymezení termínu faktoringu.

Druhá část práce zkoumala účetní problematiku pohledávek a jejich členění v účetním systému podniků. Byly vymezeny pohledávky v rámci směrné účtové osnovy a analyzovány možnosti oceňování pohledávek. Jelikož každá firma potřebuje mít přehled o svých pohledávkách, byla pozornost věnována inventarizaci pohledávek.

V kapitole třetí je zkoumáno, jak daňové pohledávky ovlivňují základ daně a jakými zákony je daňová problematika upravována. Bylo zde analyzováno, jak opravné položky a odpisy upravují základ daně z příjmů. Kromě opravných položek a odpisů je zde zkoumáno, jak základ daně může být upraven v situaci postoupení (prodeje) pohledávky. V případě postoupení pohledávky je odlišný postup pro poplatníky, kteří vedou účetnictví a kteří daňovou evidenci.

V praktické části práce byly sledovány pohledávky ve vybrané společnosti za tříleté období. Jelikož si majitel přál zachovat anonymitu, není název společnosti v práci uveden. Byly zde vyobrazeny služby, které společnost nabízí. V další části této kapitoly byly analyzovány krátkodobé a dlouhodobé pohledávky ve společnosti XYZ, s. r. o. Následně je pak pozornost zaměřena na pohledávky z obchodních vztahů ve společnosti a zabývá se časovým rozlišením pohledávek v jednotlivých letech. V praktické části se také zabývalo problematikou účtování pohledávek z obchodních vztahů a bezregresního faktoringu. V závěru praktické části je provedeno zhodnocení řízení pohledávek ve firmě XYZ, s. r. o. Lze konstatovat, že vybraná firma nemá se splatností pohledávek od svých odběratelů problém. Bylo zjištěno, že většina pohledávek (přibližně kolem 70 %) je hrazena před dobou jejich

splatnosti. Bylo vyzkoumáno, že v případě, že nedošlo ke včasnému zaplacení pohledávky je pak přibližně kolem 25 % pohledávek hrazeno do 30 dnů po lhůtě splatnosti. Zjištěným pozitivem je určitě stanovená různá doba splatnosti u stálých odběratelů, na základě které se společnost nedostane do platební neschopnosti.

Na závěr bych ráda konstatovala, že vypracování této bakalářské práce bylo pro mě velice přínosné. Vybrané téma týkající se pohledávek bylo pro mě zajímavé. Získala jsem nejenom nové teoretické znalosti, ale měla jsem také tu možnost vidět, jak se řídí pohledávky ve skutečné společnosti.

Seznam použité literatury

- BRYCHTA, Ivan, Miroslav BULLA, Tereza KRUPOVÁ, Ivana KUCHAROVÁ, Ivana PILAŘOVÁ, Yveta PŠENKOVÁ a Jiří STROUHAL, 2017. Účetnictví podnikatelů 2017: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 1.1.2017. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-518-5.
- DRBOHLAV, Josef a Tomáš POHL, 2011. Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7357-599-1.
- ELIÁŠ, Karel a Marek SVATOŠ. 2017 Občanský zákoník: tučně zvýrazněné změny provedené zákonem č. 460/2016 Sb. : rejstřík : redakční uzávěrka 1.1.2017. Ostrava: Sagit, ÚZ. ISBN 978-80-7488-201-2.
- FUČÍK & PARTNEŘI, S.R.O. 2018 Opravné položky – Jejich účtování a daňové dopady [online].[cit. 2018-08-25]. Dostupné z: <http://www.fucik.cz/publikace/opravne-polozky-jejich-uctovani-a-danove-dopady/>
- HRUŠKA, Vladimír. 2018 Účetní případy pro praxi 2018. Třetí vydání. Praha: Grada Publishing,. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 978-802-7108-664.
- KOVANICOVÁ, Dana. 2012 Abeceda účetních znalostí pro každého.. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 978-80-7273-169-5.
- REŽŇÁKOVÁ, Mária. 2012 Efektivní financování rozvoje podnikání. Praha,. Finance (Grada). ISBN 978-802-4718-354.
- NOTIA, SPOL. S. R. O. 2017 Odpis pohledávky a návaznost na opravné položky [online], [cit. 2018-07-09]. Dostupné z: <http://www.notia.cz/odpis-pohledavky-a-navaznost-na-opravne-polozky/>
- PASEKOVÁ, M., CRHOVÁ, Z., & KUDEROVÁ, E. 2014. Pohledávky po splatnosti u malých a středních podniku v české republice/Overdue receivables among small and medium enterprises in the czech republic. Trendy Ekonomiky a Managementu, 8(20), 47-57.Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/1625397174?accountid=17116>

- PILÁTOVÁ, Jana a Jaroslav RICHTER, 2011. Pohledávky a jejich řešení v podnikové praxi: praktická řešení a vzory, daňová a účetní problematika, vybraná související ustanovení. Olomouc: ANAG. ISBN 978-80-7263-678-5.
- SCHÖNFELD, Jaroslav, 2011. Moderní pohled na oceňování pohledávek: problém aktiv zvláště v insolvenčním řízení. V Praze: C.H. Beck. C.H. Beck pro praxi. ISBN 9788074003028.
- STORMWARE s.r.o., 2012 Portal.pohoda: Likvidace dluhů a pohledávek z hlediska daně z příjmů [online]. [cit. 2018-08-25]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/dan-z-prijmu/likvidace-dluhu-a-pohledavek-z-hlediska-dane-z-pri/>
- ÚČTOVÁNÍ. 2016 Inventarizace [online], [cit. 2018-07-09]. Dostupné z: <https://www.uctovani.net/clanek.php?t=Inventarizace&idc=32>
- VYMÁHÁNÍ POHLEDÁVEK. 2018 Vymáhání pohledávek [online],[cit. 2018-07-09]. Dostupné z: <https://www.vymahani-pohledavek.net/>
- WILLIAMS, Jan R., Susan F. HAKA, Mark S. BETTNER a Joseph V. CARCELLO, 2015. Financial & Managerial Accounting: The Basic for Business Decisions. U.S.A.: McGraw-Hill Education (Asia). ISBN 978-981-4646-22-2.
- WOLTERS KLUWER ČR, A. S. 2018 Dauc [online], [cit. 2018-07-09]. Dostupné z: <https://www.dauc.cz/dokument/?modul=li&cislo=34361&?well=ucetnikavarna>